

○ (๓๑)
คำพิพากษา

คดีหมายเลขดำที่ สวอ.๘๘/๒๕๖๒
คดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๓๐/๒๕๖๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓

วันที่ ๒๓ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

ความอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

ระหว่าง	{	พนักงานอัยการจังหวัดชัยภูมิ	โจทก์
		นายพุทธ สุขบงกช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าไม้
ความผิดต่อพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ

โจทก์และจำเลย อุทธรณ์ คำพิพากษา

ศาลจังหวัดชัยภูมิ	ลงวันที่	๑๒	เดือน	กันยายน	พุทธศักราช	๒๕๖๑
ศาลอุทธรณ์ภาค ๓	รับวันที่	๒๖	เดือน	มีนาคม	พุทธศักราช	๒๕๖๒

/โจทก์ฟ้องว่า

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒ -

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อระหว่างวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ เวลากลางวัน ถึงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกันตลอดมา จำเลยบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์ ก่อสร้าง แผ้วถาง ทำลายป่า ในที่ดินบริเวณป่ากลุ่มตาหมูน หมู่ที่ ๗ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว (เดิมกิ่งอำเภอหนองบัวระเหว) จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ และอุทยานแห่งชาติ เนื้อที่ ๑๔ ไร่ ๓ งาน ๘ ตารางวา โดยการใช้เครื่องจักรไม่ทราบชนิด มีด จอบ และอุปกรณ์อื่น ๆ ไถถากกลางต้นหญ้าวัชพืชและตัดต้นไม้ปรับปรุงพื้นดินบริเวณดังกล่าวเพื่อเตรียมแปลงปลูกมันสำปะหลัง อันเป็นการทำลายป่า ยึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น กระทำโดยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย ทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ยางไม้ แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น และเป็นการเข้าไปดำเนินการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติดังกล่าว อันเป็นการทำลายหรือเป็นเหตุให้เกิดการทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายเสียหายดังกล่าว

/เป็นเงิน

○ (๓๑ พ.)

- ๓ -

เป็นเงิน ๙๖๑,๓๒๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ เหตุเกิดที่ตำบลห้วยแย้ อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ ขอให้

ลงโทษตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔, ๕๔, ๕๕, ๗๒ ตี พระราชบัญญัติ

ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๔, ๕, ๖, ๙, ๑๔, ๒๖/๔, ๒๖/๕, ๓๑ พระราชบัญญัติ

ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๒, ๑๓ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๔, ๕, ๖, ๘, ๑๖ (๑) (๒) (๔) (๑๓), ๒๔, ๒๗ ให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง

ผู้แทน และบริวารของจำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือนำสิ่งใด ๆ อันก่อให้เกิดการเสื่อมเสียแก่สภาพ

ป่าสงวนแห่งชาติ ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

และให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน ๙๖๑,๓๒๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

จำเลยให้การปฏิเสธ และให้การในคดีส่วนแบ่งว่า จำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง

เพราะมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทับที่ดินทำกินของจำเลยซึ่งทำกินและอยู่อาศัยมาก่อนการ

/ประกาศ

○ (๓๑ พ.)

- ๔ -

ประกาศเขตอนุรักษ์ จำเลยจึงมีความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ (ในขณะนั้น) ในการทำประโยชน์ในพื้นที่เดิมและเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ที่ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบในพื้นที่สำรวจการครอบครองเพื่อกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน การคิดคำนวณค่าเสียหายของโจทก์ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและยังไม่เป็นที่ยอมรับ ฟ้องโจทก์เคลือบคลุม ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง, ๗๒ ตี วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔, ๓๑ วรรคหนึ่ง (เดิม) (ที่ถูก พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ (๑) (๒) (๔) (๑๓), ๒๔, ๒๗ เป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔, ๓๑ วรรคหนึ่ง (เดิม) ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๑๐ เดือน

/ทางนำสืบ

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๕ -

ทางนำสืบของจำเลยเป็นการให้ความรู้แก่ศาล เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ
ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๖ เดือน ๒๐ วัน ให้จำเลย
คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของจำเลย รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือนำสิ่งใด ๆ อันก่อให้เกิด
การเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ และให้
จำเลยชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน ๓๗๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่
๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

โจทก์และจำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อมตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่คู่ความมิได้โต้แย้งกันในชั้นอุทธรณ์รับฟังได้ว่า ที่ดินที่เกิดเหตุเนื้อที่ประมาณ
๑๔ ไร่ ๓ งาน ๘ ตารางวา อยู่บริเวณป่าทิศเหนือ กลุ่มตาหมูน ซึ่งจำเลยยึดถือครอบครอง
ตามฟ้องเป็นที่ดินซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติไทรทอง ตามกฎกระทรวงฉบับที่
๘๗๘ (พ.ศ. ๒๕๒๕) และพระราชกฤษฎีกาปี ๒๕๓๕ มีการส่งสำเนากฎกระทรวงและพระราชกฤษฎีกา

/ดังกล่าว

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๖ -

ดังกล่าวให้นายอำเภอ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ปิดประกาศแจ้งประชาชนผู้อาศัยอยู่ในเขต
ท้องที่ดังกล่าวทราบ เดิมประมาณปี ๒๕๓๒ นายจอม ม่วงกลาง น้องชายนายชัน ม่วงกลาง
บิดาของนางสมสวย ม่วงกลาง ภริยาของจำเลย เป็นผู้ทำกินในที่ดินที่เกิดเหตุ เมื่อนายชันย้ายมา
อยู่ที่ชุมชนบ้านซบหวาย ไม่มีที่ทำกิน นายจอมจึงให้นายชันเข้าปลุกมันสำปะหลัง ในปี ๒๕๓๓
จำเลยช่วยนายชันปลุกมันสำปะหลังในที่ดินที่เกิดเหตุ ต่อมาปี ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ
มีคำสั่งที่ ๖๔/๒๕๕๗ ให้ตรวจสอบการเข้าครอบครองทำประโยชน์ของราษฎรภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
ไทรทอง และขอคืนพื้นที่จากราษฎรที่ไม่มีชื่อเป็นผู้ได้รับการพิสูจน์สิทธิซึ่งได้รับผ่อนผันให้ทำกินไป
ก่อนในระหว่างการดำเนินการพิสูจน์สิทธิตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑
หากราษฎรคนดังกล่าวไม่ยินยอมคืนพื้นที่ภายในระยะเวลาที่กำหนดจะถูกดำเนินคดี เมื่อวันที่
๑๑ เมษายน ๒๕๕๘ เจ้าพนักงานป่าไม้ออกสำรวจพื้นที่บริเวณป่าทิศเหนือ กลุ่มตาหมุน ตำบลห้วยแย้
อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ พบจำเลยครอบครองทำประโยชน์ที่ดินเนื้อที่ ๒๐ ไร่ ๒ งาน
๙ ตารางวา ด้วยการปลุกมันสำปะหลัง และจากการตรวจสอบไม่พบว่าจำเลยรวมถึงบิดาหรือ

/มารดา

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๗ -

มารดาภริยาของจำเลยมีรายชื่อเป็นผู้ได้รับการพิสูจน์สิทธิตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เจ้าพนักงานป่าไม้จึงขอให้จำเลยออกจากพื้นที่ดังกล่าวภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยข้อแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ โดยจำเลย อุทธรณ์ว่า การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากนายสนอง การปลูก พนักงานพิทักษ์ป่าไทรทอง มิใช่ผู้มีอำนาจร้องทุกข์กล่าวโทษ จึงไม่มีการร้องทุกข์ในความผิดตามฟ้อง เห็นว่า คดีนี้พนักงาน อัยการโจทก์บรรยายฟ้องว่า พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้ว ย่อมสันนิษฐานได้ว่าการ สอบสวนตามที่ได้บรรยายฟ้องนั้นเป็นการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อจำเลยมิได้ให้การ ได้แย้งว่าการร้องทุกข์และการสอบสวนไม่ชอบในศาลชั้นต้น โจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบแต่เพียงให้พอฟัง ได้ว่ามี การร้องทุกข์ การสอบสวนตามข้อสันนิษฐานและที่โจทก์บรรยายฟ้องมาเท่านั้น หากต้องนำสืบ พิสูจน์ในรายละเอียดปลีกย่อยถึงขนาดต้องให้ได้ความแน่ชัดปราศจากข้อสงสัยว่ามีการร้องทุกข์และ สอบสวนโดยชอบแล้วไม่ เมื่อในการสืบพยานหลักฐานโจทก์นั้น โจทก์มีนายสนอง และนายจිරศักดิ์ กิ่งชัยภูมิ พยานโจทก์ทั้งสองเป็นพนักงานพิทักษ์ป่าตรวจยึดพื้นที่ ขณะเกิดเหตุรับราชการ

/อยู่ที่

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๘ -

อยู่ที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง โดยนายจිරศักดิ์เบิกความว่า นายสนองกับพวกเป็นผู้ไปร้องทุกข์กล่าวโทษจำเลยและมีร้อยตำรวจเอกวิระพล อนุอัน เป็นพยานเบิกความยืนยันว่า พยานเป็นผู้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษที่นายสนองกับพวกไปร้องทุกข์กล่าวโทษจำเลยว่ากระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติและพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ แล้วขอแจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีต่อจำเลย ร้อยตำรวจเอกวิระพลสอบคำให้การนายจिरศักดิ์ไว้ ต่อมาจึงออกหมายเรียกจำเลยซึ่งได้มาพบในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ โจทก์จึงได้นำสืบแล้วว่ามี การร้องทุกข์และสอบสวนแล้ว เมื่อพยานหลักฐานโจทก์ในชั้นพิจารณาไม่ปรากฏชัดว่าการร้องทุกข์หรือการสอบสวนไม่ชอบ ทั้งจำเลยก็ได้้นำสืบให้เห็นว่าการร้องทุกข์หรือการสอบสวนไม่ชอบ ประกอบกับกรณีการกระทำความผิดของจำเลยเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน เจ้าพนักงานย่อมมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดและพนักงานสอบสวนก็มีอำนาจทำการสอบสวนได้ ไม่ว่าจะ มีผู้เสียหายร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษผู้กระทำความผิดหรือไม่ ถึงแม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ว่าไม่มีการมอบอำนาจให้ร้องทุกข์จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายดังที่จำเลยอุทธรณ์ ก็ไม่มีผลทำให้การดำเนินคดีนี้แก่จำเลยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

/พยานหลักฐาน

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๙ -

พยานหลักฐานตามที่โจทก์นำสืบมาดังกล่าวนั้นย่อมเพียงพอที่จะฟังได้ว่ามีการร้องทุกข์และการสอบสวน โดยชอบตามข้อสันนิษฐานและที่บรรยายมาในฟ้องแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ข้อต่อไปของจำเลยมีว่า จำเลยกระทำความผิดตามที่ศาลชั้นต้นพิพากษาหรือไม่ โดยจำเลยอุทธรณ์ทำนองว่า จำเลยได้รับการยกเว้นตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ ข้อ ๒.๑ เนื่องจากจำเลยเป็นประชาชนผู้ยากไร้ มีรายได้น้อย และไร้ที่ดินทำกิน รวมทั้งอยู่อาศัยในที่เกิดเหตุก่อนคำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับ เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจจับกุมดำเนินคดีกับจำเลย และโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยนั้น เห็นว่า คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ ข้อ ๒.๑ ระบุว่า "การดำเนินการใด ๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ก่อนคำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ ยกเว้นผู้ที่บุกรุกใหม่จะต้องดำเนินการสอบสวน และพิสูจน์ทราบเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป" และข้อ ๒.๔ ระบุว่า "กรณีใด ๆ ซึ่งยังอยู่ระหว่างการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุด

/กระบวนการ

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๐ -

กระบวนการที่กำหนด" เมื่อพิจารณาจากคำสั่งทั้ง ๒ ข้อดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่ามีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ คือ เป็นผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ประกอบกับได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ก่อนวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันที่มีคำสั่งดังกล่าว อีกทั้งต้องเป็นผู้ที่ยังมิได้ถูกดำเนินคดี ตามกฎหมาย จึงจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องถูกจับกุมดำเนินคดีขอหาบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวย่อมาหมายความว่า การยกเว้นผ่อนผันเฉพาะราษฎรที่ยากไร้ มีรายได้น้อย ไร้ที่ดินทำกิน และทำกินในที่ดินอยู่ก่อน ให้ทำกินต่อไปได้โดยไม่มี การจับกุม สำหรับกรณีของจำเลย เห็นสมควรวินิจฉัยเสียก่อนว่า จำเลยเป็นผู้ทำกินอยู่ในที่ดินที่เกิดเหตุอยู่ก่อนแล้วหรือไม่ ข้อเท็จจริง ได้ความว่า เมื่อจำเลยแต่งงานกับนางสุขสวยบุตรของนายชั้นแล้วได้อยู่ช่วยนายชั้นปลูกมันสำปะหลัง ในที่ดินที่เกิดเหตุประมาณ ๑ ปี หลังจากนั้นกลับไปทำงานรับจ้างที่จังหวัดกาญจนบุรีแล้วไม่ได้ กลับมาอีก จนกระทั่งปี ๒๕๔๙ จำเลยกลับมาที่บ้านซับหวายเพื่อย้ายออกจากบ้านนายชั้นไปอยู่บ้าน ของจำเลยเอง แต่ยังคงอยู่ที่บ้านซับหวาย ตามรายการเกี่ยวกับบ้านเอกสารหมาย ล. ๑๙ แล้วจำเลยกลับไปทำงานที่จังหวัดกาญจนบุรีเช่นเดิม ปี ๒๕๕๒ นายชั้นถึงแก่ความตาย จำเลยจึง

/กลับมา

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๑ -

กลับมาที่บ้านซับหวายแล้วครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุโดยการปลูกริมลำปะหลังตลอดมา เห็นว่า เมื่อจำเลยแต่งงานกับนางสุขสวยบุตรนายชั้นแล้ว ก็ไม่ได้อยู่ที่บ้านซับหวายโดยตลอด แต่ต้องไปทำงานและเดินทางไปมาระหว่างจังหวัดกาญจนบุรีและบ้านซับหวาย จนกระทั่งเมื่อปี ๒๕๔๙ จำเลยกลับมาบ้านซับหวายเพื่อย้ายบ้านไปอยู่ที่อื่น แต่ยังคงอาศัยอยู่ในบ้านซับหวาย ตามรายการเกี่ยวกับบ้านเอกสารหมาย ล. ๑๙ เมื่อย้ายบ้านแล้วก็กลับไปทำงานที่จังหวัดกาญจนบุรีแล้ว กลับมาบ้านซับหวายในปี ๒๕๕๒ เมื่อนายชั้นถึงแก่ความตายจำเลยจึงอยู่ที่บ้านซับหวายตลอดมา กรณีจึงมีข้อสงสัยว่า จำเลยจะได้ทำกินในที่ดินที่เกิดเหตุตลอดมาก่อนวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ หรือไม่ นอกจากนี้ ที่ดินที่เกิดเหตุตั้งอยู่ที่บริเวณป่าด้านทิศเหนือ กลุ่มตาหมูน ท้องที่บ้านซับหวาย ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารหมาย จ. ๓ ถึง จ. ๖ และได้ความตามคำให้การเพิ่มเติมชั้นสอบสวนเอกสารหมาย ล. ๑๘ แผ่นที่ ๒ ของจำเลยที่ระบุว่า ลักษณะการทำประโยชน์ในที่ดินของประชาชนในบ้านซับหวายจะแยกเป็นกลุ่มพื้นที่ โดยเรียกตามชื่อบุคคลที่เข้ามาบุกเบิกทำกินก่อนหรือเรียกตามลักษณะพื้นที่ที่มีด้วยกัน ๙ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตาหมูน

/กลุ่มตาหมูน

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๒ -

กลุ่มตาเข้ม กลุ่มบุใหญ่ กลุ่มซั้บคา (เนินสารธร) กลุ่มหินกูป กลุ่มเขาแก่นตาคำ กลุ่มหินตาดม่วง
กลุ่มฟ้าสีทองและกลุ่มเหวน้ำโดน... และยังได้ความจากคำเบิกความของจำเลยที่ว่า ต่อมากลางปี ๒๕๕๓
ผู้ใหญ่บ้านประกาศให้ประชาชนในปกครองทราบว่าเจ้าพนักงานจะมาปักแนวเขตที่ดินให้แก่ประชาชน
ให้ผู้ครอบครองที่ดินไปรอยังที่ดินที่ตนเองครอบครอง โดยจำเลยไปรอที่พื้นที่บุใหญ่ ห่างจากที่ดิน
ที่เกิดเหตุในคดีนี้ไปประมาณ ๑ กิโลเมตร และยังตอบคำถามค้านโจทก์ว่า การที่จำเลยระบุว่า
ครอบครองที่ดินเนื้อที่ ๑๐ ไร่ ในเอกสารหมาย ล. ๒๐ จำเลยรับว่าเป็นที่ดินอีกพื้นที่หนึ่งซึ่งจำเลย
ครอบครองอยู่ในพื้นที่บ้านบุใหญ่ นอกจากนี้ ที่จำเลยอ้างว่าสืบสิทธิการครอบครองที่ดินที่เกิดเหตุ
มาจากนายขันบิตาของภริยาจำเลย เมื่อพิจารณาเอกสารหมาย จ. ๑๘ ซึ่งเป็นรายงานการประชุม
คณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ไม่ปรากฏว่า
มีชื่อจำเลย นางสมสวย ม่วงกลางภริยาของจำเลย นายขัน ม่วงกลางบิตาภริยาของจำเลย
หรือนายจอม ม่วงกลางน้องชายบิตาภริยาของจำเลยแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงไม่อาจรับฟังได้ว่า
จำเลยทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุอยู่ก่อนวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ นอกจากนี้ยังได้ความจาก

/คำเบิกความ

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๓ -

คำเบิกความของนายสนองพยานโจทก์ว่า บุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในพื้นที่อุทยานตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ต้องมีคุณสมบัติต่าง ๆ ได้แก่ เป็นผู้อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่ก่อนปี ๒๕๔๑ หรือตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ ถึงปี ๒๕๔๖ ซึ่งมีการสำรวจครั้งแรก ส่วนบุคคลที่ได้รับการเพิ่มชื่อจากการสำรวจครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๕๑ และครั้งที่ ๓ ในปี ๒๕๕๓ นั้น เป็นบุคคลผู้ที่สืบสิทธิจากบิดามารดาซึ่งเป็นผู้มีรายชื่อได้รับการผ่อนผันอยู่ก่อนแล้ว เมื่อไม่ปรากฏชื่อบิดาหรือมารดาภริยาของจำเลย กรณีรับฟังได้ว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้สืบสิทธิครอบครองที่ดินที่เกิดเหตุจากบิดามารดาภริยาของจำเลยซึ่งเป็นผู้ได้รับการพิสูจน์สิทธิอยู่ก่อนแล้ว ตามบันทึกข้อความเรื่อง ขอส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เอกสารหมายเลข ๑๘ แสดงให้เห็นว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้สืบสิทธิครอบครอง อยู่อาศัยและครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุมาก่อนที่คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๔/๒๕๕๗ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ จึงไม่อาจถือได้ว่าจำเลยเป็นผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน แม้จำเลยจะเข้าทำไร่มันสำปะหลังในที่ดินที่เกิดเหตุก่อนคำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับก็ตาม

/ถือได้ว่า

○ (๓๑ พ.)

- ๑๔ -

ถือได้ว่าเป็นการบุกรุกใหม่ จำเลยจึงไม่ใช่ราษฎรที่ทำกินอยู่ก่อนและไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการ
ผ่อนผันการจับกุมหรือได้รับการยกเว้นไม่ต้องถูกดำเนินคดีตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่
๖๖/๒๕๕๗ ข้อ ๒.๑ ดังที่อ้างมาในอุทธรณ์ เมื่อนายสนอง และนายจිරศักดิ์ พนักงานพิทักษ์ป่า
พยานโจทก์ แจ้งให้จำเลยออกจากที่ดินที่เกิดเหตุภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ แล้วจำเลย
ไม่ยอมออก เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องจึงมีอำนาจจับกุมดำเนินคดีกับจำเลย และโจทก์มีอำนาจฟ้อง
จำเลยเป็นคดีนี้ ที่ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดนี้ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓
แผนกคดีสิ่งแวดล้อมเห็นฟ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยและโจทก์ว่าจำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย
ทางทรัพยากรธรรมชาติแก่กรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืชหรือไม่ เพียงใด เมื่อฟังข้อเท็จจริงว่า
จำเลยได้บุกรุกเข้าไปเตรียมแปลงปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ที่เกิดเหตุ เนื้อที่ประมาณ ๑๔ ไร่ ๓ งาน
๘ ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติไทรทอง การบุกรุกดังกล่าวจึงถือ
เป็นเหตุให้เกิดการทำลายหรือทำให้สูญหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติแล้ว จำเลย

/จึงต้อง

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๕ -

จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๒๖/๔ ที่จำเลย
อุทธรณ์ว่าจำเลยหาได้กระทำการทำลายหรือทำให้เสียหายของสภาพความเป็นป่านั้น จึงไม่อาจรับฟังได้
อุทธรณ์ของจำเลยข้อนี้ก็ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน ส่วนที่โจทก์อุทธรณ์ว่าศาลชั้นต้นกำหนดค่าเสียหายไม่เต็ม
ตามฟ้องนั้น โจทก์มีนายรัชพล พยุงสิน เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงานเป็นพยานเบิกความว่า พยาน
ประเมินค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการหลังการทำลายป่า โดยเข้าสำรวจวัดขนาดและความ
สูงของต้นไม้เพื่อหาค่าเฉลี่ยพื้นที่หน้าตัดและความสูงของต้นไม้ซึ่งอยู่บริเวณป่าใกล้เคียงกับที่ดินที่เกิดเหตุ
เก็บตัวอย่างดินและวัดความลาดชันที่เกิดเหตุและป่าใกล้เคียงเพื่อนำมาเปรียบเทียบสภาพดินและ
ความลาดชัน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้ผลดังนี้ ค่าเสียหายจากปริมาณน้ำ
และดินที่สูญหาย อุณหภูมิอากาศที่เพิ่มขึ้น ปุ๋ย N, P และ K ที่สูญหาย รวมเป็นค่าเสียหาย
ทั้งหมด ๙๖๑,๓๒๖ บาท ตามบันทึกข้อความเรื่องแจ้งผลการประเมินมูลค่าความเสียหายทาง
สิ่งแวดล้อมบางประการหลังการบุกรุกทำลายป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติไทรทอง รายการคิดคำนวณ
ค่าเสียหายจากโปรแกรมคิดค่าเสียหาย ตารางคำนวณหาผลรวมพื้นที่หน้าตัดลำต้นและความสูง

/โดยเฉลี่ย

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๖ -

โดยเฉลี่ยของต้นไม้ และภาพประกอบการประเมินมูลค่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมบางประการ หลังการบุกรุกทำลายป่าไม้เอกสารหมาย จ.๑๒ ถึง จ.๑๕ เห็นว่า ตามทางนำสืบของโจทก์คงมีแต่ คำเบิกความของนายรัชพลเท่านั้นว่าเป็นผู้เข้าไปตรวจสอบความเสียหายของที่ดินที่เกิดเหตุ โดยเบิกความ ถึงรายละเอียดในการคำนวณค่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม อันเป็นการคำนวณตามหลักวิชาการ คิดเป็นค่าเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติเป็นเงิน ๙๖๑,๓๒๖ บาท แต่ค่าเสียหายที่โจทก์นำสืบมา เป็นเพียงการประเมินค่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม โดยการเก็บตัวอย่างดินในที่ดินที่เกิดเหตุและ ตัวอย่างดินจากพื้นที่ป่าแปลงตัวอย่างซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับที่ดินที่เกิดเหตุเพื่อหาค่าของความหนาแน่น และความสมบูรณ์ของชั้นดินแป้ง ดินทราย และดินเหนียว แล้วหาค่าความลาดชันและความยาว ด้านลาดเทของสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนคำนวณหาค่าเฉลี่ยความสูงของต้นไม้และวัดพื้นที่หน้าตัดต้นไม้ โดยเฉลี่ย และประเมินว่าป่าในที่ดินที่เกิดเหตุเป็นป่าชนิดใด แล้วนำไปลงข้อมูลทางโปรแกรมพิสูจน์ คำนวณทางคอมพิวเตอร์ตามตารางการคำนวณของกรมอุทยานแห่งชาติที่เป็นผู้คิดค้นขึ้น แต่การ คำนวณหาค่าดังกล่าวเป็นวิธีการคำนวณเพื่อประเมินหาค่าความเสียหายซึ่งไม่ใช่ค่าความเสียหายตาม

/ความเป็นจริง

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๗ -

ความเป็นจริง เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่อาจทำให้การคำนวณหาค่าความเสียหายไม่ตรงกับความเป็นจริงแตกต่างกันไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บตัวอย่างในที่ดินที่เกิดเหตุและพื้นที่ป่าแปลงตัวอย่างไปตรวจก็เป็นเพียงการสุ่มตัวอย่างเท่านั้น หากที่ดินที่เกิดเหตุมีความกว้างของพื้นที่มากและมีความลาดเอียงแตกต่างกัน ตลอดจนมีการชำระล้างหน้าดินเมื่อมีลมพายุและฝนก็อาจเกิดการชำระล้างหน้าดินแตกต่างกันไปได้เช่นกัน การเก็บตัวอย่างดินในช่วงฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ก็อาจมีความแตกต่างกันไปได้ทั้งในส่วนของความชื้นและแร่ธาตุในดิน เมื่อนำตัวอย่างดินมาวิเคราะห์หาค่าของชั้นดินย่อมทำให้ผลของการคำนวณแตกต่างกันไปด้วย ส่วนการคำนวณทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์ก็มีค่าคำนวณความเสียหายสูงกว่าความเป็นจริง เมื่อเปรียบเทียบกับราคาที่ดินใกล้เคียงซึ่งอยู่ห่างไกลจากความเจริญมากราคาที่ดินก็ย่อมไม่สูงมาก แต่การคำนวณหาค่าความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมก็อาจจะยิ่งสูงมากขึ้นก็เป็นได้เพราะอยู่เขตป่าธรรมชาติ ส่วนการหาค่าหน้าตัดและความสูงของต้นไม้เฉลี่ยก็ยังไม่แน่ชัดว่าเป็นค่าเฉลี่ยตามความเป็นจริง ทั้งใจทักก็ไม่ได้นำสืบว่าก่อนที่จำเลยจะบุกรุกเข้าไปทำลายป่าในที่ดินที่เกิดเหตุมีทรัพยากรทางธรรมชาติเพียงใด เพื่อที่จะทำให้เห็นว่าจำเลยทำความ

/เสียหาย

○ (๓๑ พ.)

- ๑๘ -

เสียหายให้แก่ธรรมชาติมากเพียงใด การคำนวณค่าเสียหายของโจทก์จึงไม่ใช่ค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ส่วนกรณีมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ทำให้อุณหภูมิเพิ่มขึ้นก็อาจเกิดจากการเข้าทำประโยชน์ของบุคคลที่อยู่ในที่ดินข้างเคียงก็เป็นได้ เหล่านี้ย่อมเป็นตัวแปรทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุ ย่อมเป็นผลให้ต้นไม้และแร่ธาตุในดินถูกทำลาย อันส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและอุณหภูมิเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพลดน้อยลง ที่ศาลชั้นต้นกำหนดค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมเป็นเงิน ๓๗๐๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นั้น จึงเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อมเห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

อนึ่ง คดีนี้โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดเมื่อระหว่างวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ต่อเนื่องกันตลอดมา อันเป็นการกระทำความผิดก่อนและ

/หลังวันที่

○ (๓๑ พ.)

- ๑๙ -

หลังวันที่พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผลใช้บังคับ คือวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ กรณีจึงต้องปรับบทลงโทษจำเลยตามกฎหมายใหม่ แต่ศาลชั้นต้นมิได้ปรับบทลงโทษตามกฎหมายใหม่ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อมเห็นสมควรปรับบทลงโทษให้ถูกต้องโดยโทษตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท แต่ศาลชั้นต้นวางโทษจำคุกในความผิดฐานนี้เพียงจำคุก ๑๐ เดือน ซึ่งเป็นการโทษต่ำกว่าที่กฎหมายใหม่กำหนด แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ขอให้เพิ่มโทษจำเลย ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อม จึงไม่อาจเพิ่มโทษจำเลยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๒ และความผิดฐานเข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ (๑๓), ๒๗ มีระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาทจึงมีอายุความ ๑ ปี นับแต่วันกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ (๕) ปรากฏว่าโจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เมื่อนับแต่ระหว่างวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙

/ถึงวันที่

○ (๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๐ -

ถึงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นเวลาที่จำเลยกระทำผิดแล้วเป็นเวลาเกิน ๑ ปี ความผิด
ฐานนี้จึงขาดอายุความ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ (๑๓), ๒๗ ด้วย จึงไม่ชอบ ส่วนความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ
ที่จำเลยกระทำต่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นคดีส่วนแพ่ง แต่คดีนี้ปรากฏว่า
คำพิพากษาศาลชั้นต้นมิได้กำหนดค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนแพ่งเป็นการไม่ชอบ ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๖๗ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๔๐ ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยแม้จะไม่ได้ยกขึ้นว่ากันมา
ในศาลชั้นต้น และมีได้มีคู่ความใดอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีสิ่งแวดล้อม ก็มีอำนาจ
ยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง

พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

มาตรา ๑๔ ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๑

/วรรคหนึ่ง

สำหรับศาลใช้

○ (๓๑ พ.)

- ๒๑ -

วรรคหนึ่ง (ที่แก้ไขใหม่) ยกฟ้องโจทก์ในความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
มาตรา ๑๖ (๑๓), ๒๗ นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียม
ทั้งสองศาลให้เป็นพับ.

นางสาวจรัสศรี จரியากุล

นายวิรัตน์ รัชชัยพิชิตกุล

นายไพศาล โกสวัสดี้

